

Сын есімнің шырайлары

ЖАРИЯЛАНДЫ
20.11.2016СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/5677/>

Сабақтың мақсаты:

- Оқушыларға сын есімнің шырайлары туралы түсінік беру.
- Олардың салыстырмалы және күшейтпелі шырайларын дұрыс қолдануға үйрету.
- Оқушылардың сөйлеу мәдениетін, тіл байлығын арттыру.

Сабақтың барысы:

I. Ұйымдастыру кезеңі

- Амандасу, сабаққа дайындықтарын тексеру.
- Сабақтың мақсатымен таныстыру.

II. Жаңа тақырыпты түсіндіру

Сын есімнің шырайлары:

Сын есімнің шырайлары заттың белгісін бір нәрсемен салыстыру немесе белгіні күшейту үшін қолданылады.

1. Жай шырай – заттың жай күйін білдіреді.

Мысалы: әдемі, таза, ұзын, жеңіл.

2. Салыстырмалы шырай – бір заттың белгісін екінші затпен салыстыру арқылы жасалады.

Жасалу жолдары:

- -рақ, -рек: үлкен → үлкенірек
- -лау, -леу, -дау, -деу, -тау, -теу: әдемі → әдемірек

3. Күшейтпелі шырай – сын есімнің мағынасын күшейту үшін қолданылады.

Жасалу жолдары:

- Қосарлану: қызыл-қызыл, аппақ
- Күшейткіш буын қосу: қып-қызыл, тап-таза

III. Тапсырмалар

1-тапсырма:

Кестедегі сын есімдерге салыстырмалы және күшейтпелі шырай қосып жазу.

ЖАЙ ШЫРАЙ	САЛЫСТЫРМАЛЫ ШЫРАЙ	КҮШЕЙТПЕЛІ ШЫРАЙ
ақ	ақшылдау	аппақ
ұзын	ұзынырақ	ұзын-ұзын
жақсы	жақсырақ	өте жақсы

2-тапсырма:

Берілген сөйлемдерден сын есімдерді тауып, олардың шырайын анықтау.

1. Бүгін ауа райы кешегіден жылырақ.
2. Оның көздері қап-қара, шашы да қараңғылау.
3. Бұл кітап өте қызықты.

IV. Сабақты бекіту

- Оқушыларға сұрақтар қою:
 1. Сын есім дегеніміз не?
 2. Сын есімнің қанша шырайы бар?
 3. Салыстырмалы шырай қалай жасалады?
 4. Күшейтпелі шырайдың ерекшелігі қандай?

V. Бағалау

- Белсенді қатысқан оқушыларды мадақтау.

VI. Үй тапсырмасы

- 5 сөйлем құрастырып, олардың ішіндегі сын есімдерді шырайларына ажыратып жазу.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.